بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

جشنواره علمی
حدیث پژوهان جوان

گروه حدیث پژوهی پژوهشکده معارف اهل بیت علیهم‌السلام
با همکاری انجمن حدیث حوزه برگزار می‌کند:

۱۲
نشست علمی

نقد حدیث وصیت

با تاکید بر منحصر بودن امامان در عدد دوازده

ارائه دهنده:
محمدحسین فیض اخلاقی

ناقد:
حجت‌الاسلام‌والمسلمین
پارسا مقدم

دبیر علمی:
حجت‌الاسلام‌والمسلمین
امیر حسین قنبرزاده

مکان: خیابان صفائیه،
کوچه۲۱، کوچه ۳، پ۵۰،
پژوهشکده معارف اهل بیت علیهم‌السلام

زمان: ۲۷ دی ماه ۱۴۰۲
ساعت ۱۵ الی ۱۷

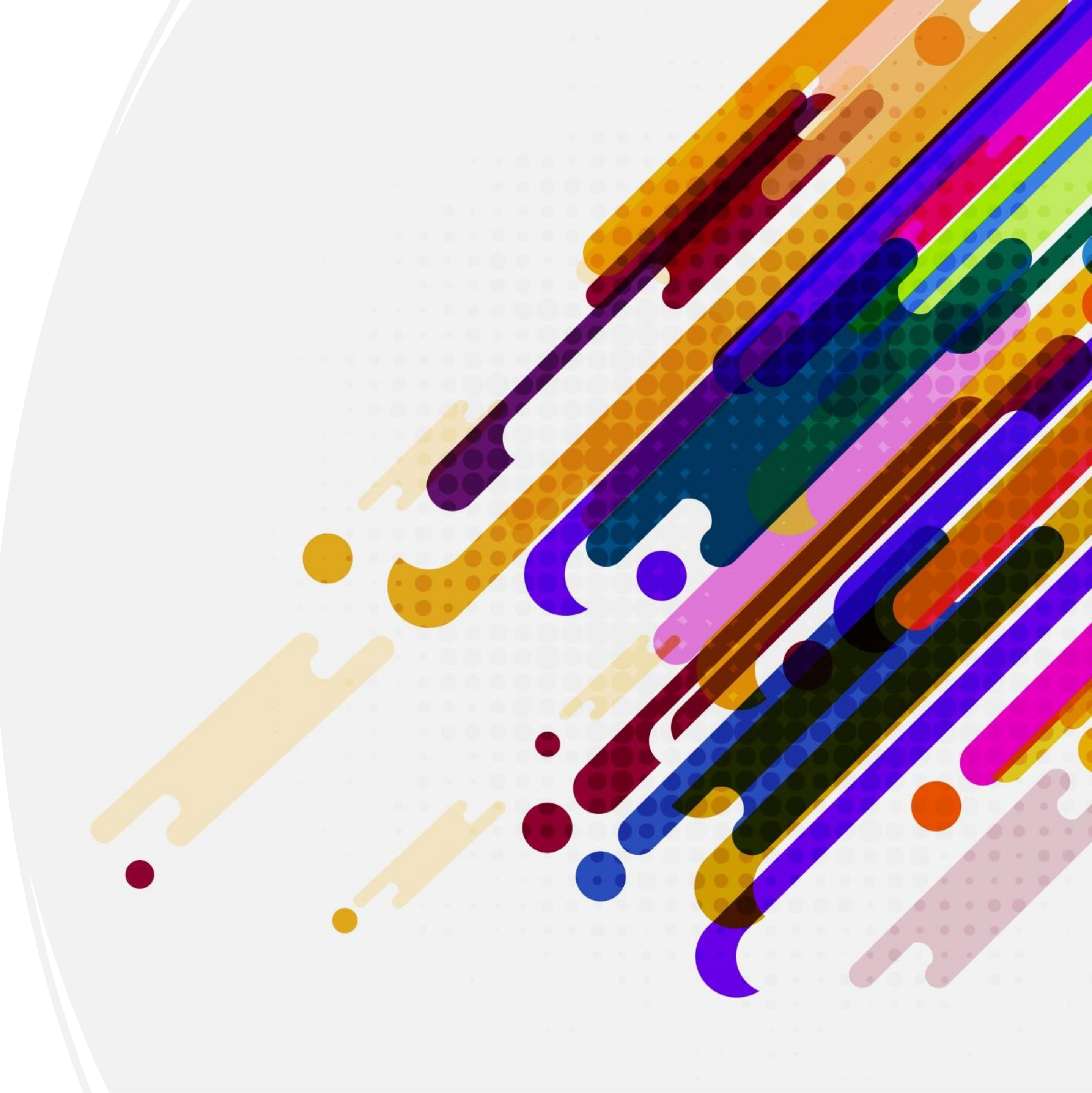
لینک جلسه
به صورت آنلاین:
Maaref.org/neshast

شناخت نسخه، الفاظ، سند و هویت میراث حدیثی شیعه

در بررسی مقاله نقد حدیث وصیت

- به درستی صورت پذیرفته
- به درستی انجام نشده
- بایسته بود انجام می‌شد
- پیشنهاد کلی برای محققان

به درستی صورت پذیرفته

الف. مرتبط بودن مطالب و کامل بودن

منطق و پیوستگی بین استدلال‌ها

ب. برخورداری از یک سازمان منسجم

ساختار شفاف مفهومی، عنوان‌ها و زیرعنوان‌های مناسب

پ. برخورداری از یک محوریّت تحقیقی در کلّیت و ترکیب مقاله

استدلال‌ها و اثبات‌ها به وسیله مدارک و مستندات

شواهد کافی برای فهم موضوع

مفاهیم مرتبط به نحو مناسبی تحقیق شده‌اند.

به درستی انجام نشده

عنوان مقاله

نقد حدیث «وصیت» با تأکید بر منحصر بودن امامان علیهم‌السلام در عدد «دوازده»

هشت ویژگی عنوان مقاله:

جزئی‌بودن، گویایی، تازگی، اختصار، دقت، جذابیت، خبری نبودن، تکرار نشدن در چکیده

نقد انگاره دلالت حدیث وصیت

بر وجود ۲۴ امام
نامنحصربودن ۱۲ امام

چکیده

حدیث نبویِ موسوم به «وصیت» خبر از آمدن دوازده مهدی پس از دوازده امام عليه‌السلام داده و مطابق آن، امام دوازدهم عليه‌السلام مأمور شده‌اند امامت را به پسرشان بعد از دوازدهمین امام (اوّلین مهدی) بسپارند؛ بنابر سیاق روایت، بقیهٔ دوازده مهدی نیز امامت خواهند کرد که در مجموع، ۲۴ امام خواهند شد؛ با توجّه به عقیدهٔ شیعه که امامان عليهم‌السلام را منحصر در دوازده تن می‌داند، نقد و بررسی حدیث وصیّت ضروری‌است؛ حدیث وصیّت اگر چه قبلاً توسط اندیشمندان واکاوی شده؛ امّا تاکنون در کنار بررسی سندی، معنای امامت دوازده مهدی، بیان نشده است؛ نقد حدیث وصیّت با استناد به احادیث متعدّد برای اثبات انحصار تعداد امامان عليهم‌السلام در دوازده تن، مرحله بعدی، به‌جهت بستن راه اعتقاد به امامت بیش از دوازده نفر است. این نوشتار در چهار گفتار با هدف نقد حدیث وصیت و اثبات امامت امامان عليهم‌السلام، ساختاربندی شده است.

واژگان کلیدی: دوازده مهدی، دوازده امام، دوازده وصی، دوازده خلیفه، امامت، رجال، معارف حدیث

نزدیکترین قلمرو عام به عنوان در هندسه فکری شیعه امامت چنین جایگاهی دارد مصادیق امام ۱۲ تن بوده اما حدیث وصیت این انحصار را خدشه نموده.

نقد حدیث وصیت با تاکید بر منحصر بودن امامان در عدد دوازده

چکیده (ویترین مقاله)

۱. بیان (مسأله) بحث

۲. ضرورت بحث

۳. روش بحث

۴. دستاورد بحث

پیشینه؟

مؤلفه‌های مقدمه:

۱. بیان مسأله (تبیین و شقوق و نگرش ها)
۲. اهمیت و ضرورت مسأله (علّت محدثه)
۳. روش تحقیق (معمولا توصیفی تحلیلی)
۴. پیشینه تحقیق
۵. پرسش اصلی (چه مشکلی در جامعه تحت عنوان آن مطرح است که این مساله به آن پاسخ می دهد)
۶. ساختار تحقیق (سیر منطقی بحث شما چیست؟)
۷. نتایج و دستاوردها.

مقدّمه

پیامبر اکرم ﷺ در احادیث فراوان، از دوازده امام بعد از خود خبر داده‌اند؛ در برخی روایات، از دوازده مهدی پس از امامان دوازده‌گانه ؑ سخن به‌میان آمده است‌که یکی از این روایات، حدیث مشهور به «وصیّت» است؛ در حدیث وصیّت، رسول‌خدا ﷺ ابتدا به امیرمؤمنان ؑ و سپس به امامان دیگر، وصیّت می‌کنند، «امامت» را به امام بعد از خود، تسلیم کنند؛ در انتهای روایت به امام زمان ؑ وصیّت شده که امامت را به پسرشان، اوّلین مهدی از دوازده مهدی بسپارند.

بنابر سیاق روایت و با توجّه به اینکه مهدی بودن در همه آنان مشترک است، بقیهٔ دوازده مهدی نیز، امام خواهند بود؛ در نتیجه، حدیث وصیّت، ۲۴ امام را معرفی می کند؛ از طرفی شیعه عقیده دارد، تعداد امامان ؑ دوازده نفر است، نه کمتر و نه بیشتر؛ ازاین‌رو برای اثبات وجود تنها دوازده امام معصوم، تحقیق حاضر به نقد و بررسی حدیث وصیّت می‌پردازد.

گروهی از عالمان به نقدوبررسی حدیث «وصیت» پرداخته‌اند؛ مجتهد سیستانی در کتاب «لوح و قلم»، علی محمّدی هوشیار در کتاب «نقد و بررسی حدیث موسوم به وصیّت»، شیخ علی آل محسن در کتاب «الرد القاصم لدعوة المفتری علی الإمام القائم»، محمّد شهبازیان در کتاب‌های «ره افسانه»، «وصیّت در امامت» و مقاله «تحلیلی بر وصیّت نقل شده در کتاب الغیبة شیخ طوسی با رویکرد پاسخ به مدّعی یمانی معاصر»، این حدیث را از نظر سندی و متنی، واکاوی کرده‌اند؛ همچنین در گروهی از مقالات اینترنتی، این حدیث نقد شده است؛[1] نوآوری مقاله حاضر، بیان مباحث دقیق رجالی و نقد سندی حدیث وصیت و پس‌ازآن تبیین معنای امامت دوازده مهدی است؛ نگارنده در ادامه مقاله با استناد به احادیث متعدّد و قرائنی که انحصار امامان ؑ در دوازده نفر از آن برداشت می‌شود، راه را برای اعتقاد به وجود بیش از دوازده امام ؑ می‌بندد.

این نگاشته با هدف نقد حدیث وصیّت نوشته شده و ثمرهٔ آن، ا ثبات امامت امامان ؑ با استناد به احادیث پیامبر اکرم و اوصیای ایشان ؑ است.

این مقاله چهار گفتار دارد؛ گفتار اول تا سوم دربارهٔ متن حدیث وصیّت، بررسی سندی آن و بیان معنای امامت دوازده مهدی است؛ گفتار چهارم امامان ؑ را به دوازده تن، منحصر ساخته و دارای دو زیرگفتار است؛ زیرگفتار نخست، ثابت می‌کند مصادیق واژگان

۱. ر.ک: مقاله اینترنتی «بررسی حدیث وصیّت از نظر رجالی (ردّ اعتقاد احمدالحسن (بصری) در مورد صحیح بودن حدیث)».

بایسته‌ها

مقدمه

۱. متن حدیث وصیت

۲. بررسی سندی

اعتبارسنجی حدیث وصیت (منبع، سند، متن(تعارض صدر و ذیل حدیث وصیت)

۳. معنای امامت دوازده مهدی

۴. منحصربودن امامان در عدد «دوازده»

۴٫۱. یکی بودن مصداقهای امام، وصی و خلیفه در روایات

۴٫۲. احادیث دلالت کننده بر منحصر بودن امامان در عدد دوازده

دلالت‌سنجی حدیث وصیت

نقد انگاره دلالت حدیث بر ۲۴ امام

اثبات انحصار امامان در عدد دوازده

نتیجه

غسل امام از سوی امام
تصحیف (ابیه – ابنه)

مقدمه

۱. متن حدیث وصیت

۲. بررسی سندی

۳. معنای امامت دوازده مهدی

۴. منحصربودن امامان در عدد «دوازده»

۴/۱. یکی بودن مصداقهای امام، وصی و خلیفه در روایات

۴/۲. احادیث دلالت کننده بر منحصر بودن امامان در عدد دوازده

نتیجه

نسبت سنجی بین واژه های امامت

اگر نسبت به نبی مکرمﷺ یا امامؑ قبلی لحاظ شود

خلافت ،وصایت، وزارت

اگر نسبت به مردم لحاظ شود

امامت،ولایت،امارت،قیادت،مهدی، قائم،حجة الله

گونه‌شناسی

از ص ۷۸ تا ص ۸۶ (۸ص)

بدون هیچ تیتر و عنوان گذاری

تنصیص(۱۲امام، وصی،خلیفه)

تشبیه(ماه‌ها، حواریون، نقباء و...)

توبیخ بر ناحصرانگاری

در حدیث وصیّت، امامت را به مهدی اوّل تسلیم کرده‌اند، امّا او امام به معنای امامت دوازده امام ﷷ نشده و تنها جانشین امام زمان ﷷ می‌شود و وظایفی را که به او واگذار شده به انجام می‌رساند؛ همان‌گونه که پیامبر اکرم ﷺ رسالت را به امیرمؤمنان ﷷ تحویل دادند امّا ایشان پیامبر نشدند ولی برپایه‌آن به مقام امامت رسیدند.

؟

- پاسخگویی به شبهات

تضعیف تراث روایی